

theory and the broaden-and-build theory of positive emotions. *Psychol. Inq.* 17, 39–44.

9. Daubney, M., Dewaele, J. M., and Gkonou, C. (2017). "Introduction: Preliminary thoughts on language anxiety and the focus of this anthology," in *New Insights Into Language Anxiety: Theory, Research And Educational Implications*, eds C. Gkonou, M. Daubney, and J. M. Dewaele (Blue Ridge Summit: Multilingual Matters), 1–7.

10. Derakhshan, A., Kruk, M., Mehdizadeh, M., and Pawlak, M. (2021). Boredom in online classes in the Iranian EFL context: sources and solutions. *System* 101:102556. doi: 10.1016/j.system.2021.102556

11. Dewaele, J. M., Chen, X., Padilla, A. M., and Lake, J. (2019). The flowering of positive psychology in foreign language teaching and acquisition research. *Front. Psychol.* 10, 21–28. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02128

**FRANSUZ FOLKLORSHUNOSLIGIDA BOLALAR
O'YINLARINING SHAKLLANISH OMILLARI
CHILDREN'S GAMES IN FRENCH FOLKLORE
FORMATION FACTORS**

Adizova Obodon Istamovna⁷

G'aybullayeva Gulmira Ulug'bek qizi⁸

***Annotation.** The article focuses on the study of children's folklore, its in-depth analysis based on new concepts and theoretical views of folklore, the definition of its genesis, the study of the stages of development, the scientific elucidation of its specific features. Among the genres of children's folklore, there is an opinion about the specifics of children's games, the basis of their origin, their role, genetic connection with other genres.*

***Key words:** folklore, tradition, children's ensemble, culture, modernity, heritage, repertoire, fairy tale.*

Dunyo folklorshunosligida bolalar folklorining umumjahon sivilizatsiyasidagi o'rni qiziqish katta. Bolalar folklorini tadqiq etish, uni folklorshunoslikning yangicha konsepsiyalari va nazariy qarashlari asosida chuqur tahlil qilish, genezisini aniqlash, rivojlanish bosqichlarini

---

⁷ Dotsent, Buxoro davlat universiteti, obodon63@gmail.com

⁸ Talaba, Buxoro davlat universiteti. gg2914125@gmail.com

o'rganish, o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy yoritish folklorshunoslar oldida turgan muhim vazifalardan biri bo'lib hisoblanadi. Bolalar folkloridagi ertaklar, erkalama, ovutmachiq, sanama, tegishmachiq, tez aytish kabi boshqa janrlarni, bolalar o'yinlarining mavzuiy-shakliy tasnifini o'ziga xos belgi xususiyatlarini ko'rsatib berish lozim. Bolalar folklori janrlari orasida bolalar o'yinlarining o'ziga xos tabiati, kelib chiqish asoslari, tutgan o'rni, boshqa janrlar bilan genetik aloqadorligi, mavzuiy-shakliy tiplari va xususiyatlarini aniqlash asosida chiqarilgan nazariy xulosalar fransuz bolalar folklori janrlari tizimini yaratishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Ularda tevarak-atrof, maishiy turmush, hayvonot olami, o'simliklar dunyosi, odob-axloqqa oid tushunchalar aks ettirilishini, har bir turi o'ziga xos badiiy-estetik vazifa bajarishini turli xil o'yinlar yordamida ko'rishimiz mumkin. Fransuz etnografi, folklorshunos olim Arnold Van Gennepning folklor tarixiga oid materiallarni to'plashda, folklorshunoslikning yangi tarixini yaratishda juda katta xizmati singgan va xorijlik etnograf olimlar tomonidan ham bolalar folkloriga aloqador ayrim hodisalarni tarixiy-etnografik maqsadda yozib olish va nashr etish birmuncha qiziqish bilan amalga oshirilgan. Fransuz bolalar o'yinlari va o'yinchoqlarini o'rganish ancha uzoq o'tmishga borib taqaladi. "Biz klassik antik davrdagi va Yevropa aholisi orasidagi o'xshashliklarni topishga harakat qildik. Etnograflar uzoq vaqt davomida Yevropadagi ko'plab qishloq o'yinlari, eski marosimlarning qoldiqlari ekanligini ko'rsatib o'tishgan. Ammo bu har bir holatda alohida hal qilinishi kerak bo'lgan murakkab muammoning faqat bitta jihati bo'lib hisoblanadi". [Arnold Van Gennep. 1924:16]. Sport o'yinlariga e'tibor beradigan bo'lsak, unda aristokratik nom ostida har doim insoniyatning o'zini "shaklida" ushlab turishi uchun vosita bo'lib kelgan faoliyatning butun toifasi uchun boshlang'ich nuqtasi sifatida qarash o'rinlidir. Kart Groosning Hayvon o'yinlari va Inson o'yinlari bo'yicha ishi faqat bir nechta shaxslar yoki ba'zan sezilarli guruhlar tomonidan bajarilgan. Unda ko'proq yoki kamroq zo'ravonlik bilan shug'ullanadigan ritmik mashqlarning biologik ahamiyatini aniq ko'rsatib bergan. Bolalar va o'smirlar o'yinlari mashg'ulotlardan oldingi mashg'ulot, ya'ni kamolot davrida amaliy yoki fiziologik foydali faoliyatga o'rgatish ekanligi o'z-o'zidan ravshan, ammo bu dalil yaqinda paydo bo'ldi va haddan tashqari ko'p narsa sodir bo'ldi, chunki hozirgi vaqtda o'yin va sportni tasavvur qilish haddan tashqari ishlashga va uning ustalarini zaiflashtirishga moyildir. "Eski o'yinlar ma'lum bir ortiqcha ish sabab emas, balki bu avvalgidek

uzluksiz va hatto progressiv zamonaviy sport turlari bo'lib davom etib kelmoqda. Masalan, futbol va kriket Normandiya soule o'yinidan ko'ra qiziqroqligi barchaga ma'lum."[M.J.Lacarra,1979:45p].

Qadimgi Fransiyada juda moda bo'lgan va Shimoliy Amerika hindulariga ham ma'lum bo'lgan ot ustidagi ma'lum bir tennis o'yini "polo" nomi bilan yaxshi tarzda bizga yetib kelgan. Lekin u juda qisqa bo'lib, ularda qatnashmagan o'yinchi va kuzatuvchilar uchun odatiy tafsilotlarni talab qila olmaydi. Ko'pgina kattalar o'yinlari 19-asrda bolalar o'yinlari darajasiga tushib qolgan, garchi ularning ba'zilar o'ziga xos muqaddas xususiyatni saqlab qolgan bo'lsa ham. Masalan, Alp tog'larida bolalar o'ynashi uchun ayrim o'yinlarni jamoat joylarida, qishloq maydonlarida, xiyobonlarda, kafe maydonlarida, "bulodromlarda" skittle yoki bula o'ynash uchun ruxsat berishmagan. Bu kattalar uchun ajratilgan o'yinlar bo'lib, unda o'g'il bolalar faqat o'n besh yoki o'n olti yoshdan boshlab ishtirok etishi mumkin. Ayollar ham, qizlar ham u yerda o'ynash uchun an'anaviy huquqqa ega bo'lmaganlar. Bu kuch yoki mahorat masalasi emas, balki qandaydir taqiq, tabiatan juda eski jinsiy zaxira bo'lib hisoblangan. "Fransuz o'yinlarining tasnifiga kelsak, ular biologlarning tasnifini qabul qilishmagan. Unda hissiy o'yinlar va intellektual o'yinlar o'rtasida farq qilingan va umumiy yo'nalishlar bo'yicha taklif qilinishi mumkin bo'lgan, birinchisi ko'rish, eshitish va bir tomondan mushak o'yinlari, boshqa tomondan esa ikkinchi toifaga jumboqlar, topishmoqlar va boshqalarni kiritishgan."[AdizovaObodon, 2018:330p]. Eng ko'p e'tiborni tortgan mashhur o'yinlardan biri, mushaklar kuchini talab qiladigan va o'yinchilar sifatida "Boors" provansda sakrab, hamma joyda kurashishdan iborat bo'lgan o'yindir. Yana bir mashhur o'yin faqat sud yoki qal'a ta'siri natijasida paydo bo'lgan. Bu kvintenga tegishli bo'lib, u tepaga yoki yog'och qo'g'irchoqqa minib, ko'krakning o'rtasiga yog'och nayza bilan urishdan iborat bo'lgan. Bu olijanob turnirlarning degeneratsiyasi bo'lib, u Turenda Karre de Busserol tomonidan o'rganilgan. Ushbu o'yin ma'lum bir shaklga ega bo'lib, faqat daryoda o'tkazilgan va senyorlar tumanida yashovchi tegirmonchilar, qayiqchilar va baliqchilarning ishtirok etishi majburiy bo'lgan. Agar ular o'z ustunlarini sindirib qo'ygandek ko'rsatsalar yoki kun, joy va soatni to'xtatib qo'ysalar, oltmish so'm jarima solingan. Bu o'yin uzoq vaqt Turenning barcha lordliklarida amal qilib kelgan. O'yin ba'zi joylarda Hosil bayrami kuni, boshqalarida Uchbirlik kuni deb atalgan. Bu lordlar tomonidan o'z fuqarolarini o'yin-kulgi bilan masxara qilish edi va bu

ularni juda hayratda qoldirardi, chunki bunda improvizatsiyalangan ritsarlar ko'pincha suvga tushib ketishar edi. Bolalar esa kattalarning o'yinlarini buzish yoki taqlid qilib o'ynashar edi. Masalan, o'g'il bolalarning to'p o'yinlari, yigitlar va jangchilar uchun palma o'yinlarining qolgan qismi deb hisoblangan. Marmarlar, sakrash, ayiq o'yini (bugun deyarli yo'q bo'lib ketgan Nitsa kollejida, kuchli zarbalar), barlar va boshqalarda bolalarning o'ziga xos o'yinlari mavjud bo'lib kelgan. Masalan, bolalarning "Minora" o'yinida dialog va qo'shiq sahnalari bo'ladi. Bunda davralarda kimga turmushga chiqamiz yoki Sentyev hohlaganidek, sevgi ko'zlari sehrli afsunlarning qoldiqlarini sevgi darslari davridagi kattalar qo'shiqlarini ko'rishimiz mumkin. Unda bolalar bir-birini masxara qilishadi, har qanday holatda ham bolalarcha ustunlik bo'lib kimdir g'olib chiqadi.

Shunday qilib, qadimgi xalqlar bolalarning ko'plab umuminsoniy o'yinlari orqali ularning ota-bobolari yashagan davrning urf-odatini, milliy qadriyatini, madaniyatini va intellektual tembrini saqlab qolgan. Bu ularning og'zaki va yozma yodgorliklarining boy merosining namunalari ekanligidan dalolat beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Arnold Van Gennepe. Le folklore. Croyances et coutumes populaires françaises. Paris : Librairie Stock, 1924, 16 p. Édition complétée le 3 août, 2009 à Chicoutimi, Ville de Saguenay, Québec

2. J. Ziolkowski, ouvr. F. Wagner, « Asinarius », dans Enzyklopädie des Märchens, t. 1, 1977, cols 865-867, ici col. 866.

3. M. J. Lacarra, Cuentística medieval : Los origenes (Saragosse, Departamento de literature Espanola, 1979.45p.)

4. АДИЗОВА, О. И. (2019). CHARLE OGOUSTINE DE SAINTE-BEUVE IS A FOUNDER OF BIOGRAPHICAL METHOD.

Иностранные языки в Узбекистане, (4), 241-247 .

<https://journal.fledu.uz/wp-content/uploads/sites/3/2019/10/article-5738-4205.pdf>

5. Istamovna, A. O. THE AUTHOR IN REVEALING THE ESSENCE OF THE BIOGRAPHICAL METHOD THE PLACE OF IDENTITY. SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY, 83.

https://uniwork.buxdu.uz/resurs/13268_1_7B1B5AFD76D225E70E785117AFAC3751E6784A3D.pdf#page=85

6. Adizova Obodon, I. World literature and biographical method “. ISJ Theoretical & Applied science. Year: 2018. Issue: 10. Volume: 66.

Section 29. Literature. Folklore. Translation, 327-330. <https://scholar.google.com/scholar?cluster=11325495035808973656&hl=en&oi=sc7>. Adizova O. Svoyeobraziye nauchnogo tvorchestvo Aziza Kayumova / Modern scientific challenges and trends. – Warsaw, Poland. ISSUE 1. – 2018. – P.87-8. Adizova O. Adabiyotda biografik metodning genezisi va shakllani-shi / Scientific Publishers «iScience» Modern scientific challenges and trends. London, UNITED KINGDOM. ISSUE 1. 28 th. June 2018. – P.35-39.

**ADABIYOTDA QO‘LLANILGAN TARIXIY SO‘ZLARNING
TUZILISHI HAMDA ULARNING LEKSIK-SEMANTIK
TAHLILI
L’ANALYSE LEXICO-SÉMANTIQUE DES MOTS
HISTORIQUES UTILISÉS EN LITTÉRATURE ET LEUR
STRUCTURE**

**Adizova Obodon Istamovna⁹
Azimov Baxriddin Xamidjonovich¹⁰**

***Annotatsiya.** Maqolada fransuz tilidagi adabiyot sohasiga oid maxsus leksikalarni lingvistik nuqtai nazardan nazariy tahlil qilish orqali adabiyotda qo‘llanilgan tarixiy so‘zlarning leksik-semantik tahlili, ularning tuzilishi va ahamiyatiga e‘tibor qaratilgan.*

***Таянч сўзлар:** метод, бадий образ, тилишнос, биографик метод, биографик характер, мутафаккир, шоир, илмпарвар.*

***Аннотация.** В статье основное внимание уделяется лексико-семантическому анализу исторических слов, используемых в литературе, их структуре и значению посредством глубокого теоретического анализа специальной лексики, относящейся к области литературы во французском языке с лингвистической точки зрения.*

***Ключевые слова:** метод, художественный образ, лингвист, биографический метод, мыслитель-энциклопедист, поэт, ученый академик, ревнитель науки*

***Abstract.** The article focuses on the lexico-semantic analysis of historical words used in literature, their structure and meaning through*

⁹ Dotsent, Buxoro davlat universiteti , obodon63@gmail.com

¹⁰ Magistr, Buxoro davlat universiteti , Baxi@asiya1818